

5. SINIF DIN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ

1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SINAV PROVASI · PUANLAMA ANAHTARI

Senaryo 1 · Kitapçık A · Sezgi Empati Educational Assessments · www.sanalsinav.com

1. DKAB.5.1.1 · Evrendeki mükemmel düzene ilişkin akıl yürütebilme · kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Aşamalardan birini seçip gerçekleşmemesi durumunu belirtir (ör. buharlaşma olmazsa bulut oluşmaz).	3
a)	Bunun doğaya ya da canlılara etkisini doğru bir örnekle açıklar (ör. yağmur yağmaz, bitkiler kurur, içme suyu azalır).	3
b)	Düzenin bir özelliğini yazar (süreklilik, birbirine bağlılık, ölçülülük, belirli bir sıra/amaç).	2
b)	Yazdığı özelliği su döngüsündeki bir durumla gerekçelendirir (ör. her aşama bir sonrakini hazırlar; döngü sürekli tekrarlanır).	2

a) Örnek cevap: Buharlaşma olmasaydı bulutlar oluşmaz, yağmur ve kar yağmazdı. Toprak kurur, bitkiler yetişemez, canlılar içecek su bulamazdı.

b) Örnek cevap: Evrendeki düzen birbirine bağlıdır: Su döngüsünde her aşama bir sonrakini hazırlar; buharlaşma olmadan bulut, bulut olmadan yağmur olmaz. Döngü de durmadan aynı sırayla tekrarlanır.

Sık hatalar: Aşamanın gerçekleşmemesini yazıp sonucunu açıklamamak; Düzenin özelliğini yazıp su döngüsüyle ilişkilendirmemek

2. DKAB.5.1.2 · Evrendeki mükemmel düzenden hareketle Allah'ın (c; c) varlığı ve birliğini müşahade edebilme · kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Yerin ve göğün düzeninin bozulacağını belirtir.	4
b)	Birden fazla yöneticinin farklı kararlar verdiği bir örnek kurar (ör. bir sınıfta iki öğretmenin aynı anda farklı kurallar koyması).	3
b)	Örneği evrendeki tek ve uyumlu düzenle ilişkilendirerek Allah'ın bir olduğu sonucuna bağlar.	3

a) Örnek cevap: Yerin ve göğün düzeni bozulurdu.

b) Örnek cevap: Bir sınıfta iki öğretmen aynı anda farklı kurallar koysa sınıfta karışıklık çıkar. Evrende ise her şey tek bir düzen içinde, uyum içinde işler. Bu da evreni yaratan ve yönetenin bir tek Allah olduğunu gösterir.

Sık hatalar: Ayetteki "düzen bozulurdu" sonucunu Allah'ın birliğiyle ilişkilendirmemek; Örneği yazıp ayetle bağlantısını kurmamak

3. DKAB.5.1.2 · Evrendeki mükemmel düzenden hareketle Allah'ın (c; c) varlığı ve birliğini müşahade edebilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Ayetin, evrene/Allah'ın yarattıklarına tekrar tekrar dikkatle bakıp düzeni incelemeye davet ettiğini belirtir.	4
b)	Çevresinden somut bir düzen örneği yazar (ör. ağaçların her bahar yeniden yapraklanması, arıların bal yapması, gece-gündüz).	4
b)	Örneği ayetteki "uyumsuzluk, çatlak görmezsin" düşüncesiyle ilişkilendirir.	4
b)	Örnekteki düzenden düzeni kuranın Allah olduğu sonucuna gerekçeli olarak ulaşır.	3

a) Örnek cevap: Allah'ın yarattıklarına tekrar tekrar dikkatle bakmaya, evrendeki düzeni incelemeye ve düşünmeye davet edilmektedir.

b) Örnek cevap: Bahçemizdeki ağaç her kış yapraklarını döker, her bahar yeniden yapraklanıp çiçek açar. Ayetteki gibi bu işleyişte bir uyumsuzluk göremiyorum; her yıl aynı düzen tekrarlanıyor. Böyle bir düzenin kendiliğinden olması mümkün değil. Bu da bana her şeyi ölçülü yaratan Allah'ın varlığını düşündürüyor.

Sık hatalar: Ayetteki daveti "gökyüzüne bakmak" diye daraltıp düşünme boyutunu atlamak; Örnek verip Allah'ın varlığına nasıl işaret ettiğini açıklamamak

4. DKAB.5.1.2 · Evrendeki mükemmel düzenden hareketle Allah'ın (c; c) varlığı ve birliğini müşahade edebilme · zor

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Bir halkanın ortadan kalkmasının diğer halkaları etkileyeceğini somut olarak açıklar (ör. Güneş olmazsa bitkiler besin üretmez, hayvanlar ve insanlar beslenemez).	3
b)	Halkalar arasındaki bilinçli ve ölçülü işleyişten bir yaratıcının varlığı sonucunu çıkarır.	3
b)	Varlık çıkarımını düzenin rastlantıyla açıklanamayacağı gerekçesine ya da başka geçerli bir gerekçeye (ör. her eserin bir ustası vardır) dayandırır.	3
b)	Halkaların tek bir zincir hâlinde uyumla birbirine bağlı olmasından düzeni kuranın bir olduğu sonucunu çıkarır.	3
b)	Birlik çıkarımını, farklı yaratıcılar olsaydı uyumun bozulacağı gerekçesiyle ya da başka geçerli bir gerekçeyle destekler.	3

a) Örnek cevap: Güneş olmasaydı bitkiler besin üretmez, ot olmazdı. Otlarla beslenen inek yaşayamaz, insanlar da süt ve et bulamazdı. Bir halkanın eksilmesi bütün zinciri bozardı.

b) Örnek cevap: Varlık: Güneş, bitki, hayvan ve insan birbirine bu kadar ölçülü bağlanmıştır; böyle bir işleyiş rastlantıyla oluşamaz, onu bilerek kuran bir yaratıcı vardır. Birlik: Bütün halkalar tek bir zincirin parçaları gibi uyum içinde çalışır. Her halkayı ayrı bir yaratıcı yönetseydi bu uyum bozulurdu; tek düzen, yaratıcının bir olduğunu gösterir.

Sık hatalar: Yalnızca varlık ya da yalnızca birlik çıkarımı yapmak; Çıkarımları gerekçesiz yazmak

5. DKAB.5.1.3 · Allah'ın (c; c) güzel isimlerini bağlamına uygun kullanabilme · kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Gaffâr ismini yazar ve bağışlama anlamıyla gerekçelendirir.	4
b)	Semî ismini yazar ve her şeyi işitme anlamıyla gerekçelendirir.	3
c)	Rezzâk ismini yazar ve rızık verme anlamıyla gerekçelendirir.	3

a) Örnek cevap: Gaffâr; çünkü Allah bağışlaması çok olandır, pişman olan kulunu bağışlar.

b) Örnek cevap: Semî; çünkü Allah her şeyi işitir, içinden edilen duayı da işitir.

c) Örnek cevap: Rezzâk; çünkü sofradaki yiyecekleri rızık olarak veren Allah'tır.

Sık hatalar: İsmi doğru yazıp gerekçe yazmamak; Semî ile Basîr'i karıştırmak

6. DKAB.5.1.3 · Allah'ın (c; c) güzel isimlerini bağlamına uygun kullanabilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Adl (Âdil/Adil) ismini ya da adaletle ilgili başka bir ismi (ör. Muksit) yazar.	4
a)	Merîç'in herkese eşit davranmasını adalet anlamıyla ilişkilendirerek gerekçelendirir.	4
b)	Merhametle ilgili birinci uygun davranışı yazar (ör. hayvanlara iyi davranmak).	4
b)	Merhametle ilgili ikinci uygun davranışı yazar (ör. yardıma ihtiyacı olan bir arkadaşına destek olmak, küçüklere şefkat göstermek).	3

a) Örnek cevap: Adl ismiyle; çünkü Allah tam adaletlidir. Merîç de takım kurarken kimseyi kayırmadan herkese eşit davranarak adaletli olmaya çalışmıştır.

b) Örnek cevap: Sokaktaki kedi ve köpekler su ve yiyecek bırakabilir. Dersi anlamakta zorlanan bir arkadaşına sabırla yardım edebilir.

Sık hatalar: İsmi bulup davranışla bağlantısını açıklamamak; Merhametle ilgisi olmayan davranışlar yazmak

7. DKAB.5.1.4 · İhlas suresini ve bu surenin anlamını okuyarak yorumlayabilme · zor

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Allah'ın hiçbir varlığa benzemediğini, bu yüzden bir insan gibi düşünülmemeyeceğini belirtir.	3
a)	İnsana ait özelliklerin (doğmak, büyümek, bir şeye ihtiyaç duymak) Allah için düşünülmemeyeceğini surenin ayetleriyle gerekçelendirir.	3
b)	Surenin Allah'ın birliğini hiçbir ortak ve benzer kabul etmeden, saf biçimde anlattığını belirtir.	3
b)	Bu içeriği "katıksız, samimi" anlamıyla ilişkilendirir (ör. imanın şirkten arınmış olması; ibadetin yalnız Allah için yapılması).	6

a) Örnek cevap: Allah'ı bir insan gibi hayal etmek doğru değildir; çünkü hiçbir şey O'na denk ve benzer değildir. İnsan doğar, büyür, yorulur, bir şeylere muhtaç olur. Surede ise Allah'ın doğmadığı, doğurmadığı ve hiçbir şeye muhtaç olmadığı bildirilir.

b) Örnek cevap: Sure, Allah'ın bir olduğunu, hiçbir ortağı ve benzeri olmadığını açıkça anlatır; Allah inancını her türlü yanlış düşünceden arındırır. İhlas da katıksız, samimi olmak demektir. Bu sureyi kavrayan kişi imanını saflaştırır ve ibadetini yalnız Allah için yapar. Bu yüzden ad sureye uygundur.

Sık hatalar: Allah'ın benzersizliğini yazıp insan özellikleriyle karşılaştırmamak; "ihlas" kelimesinin anlamını surenin içeriğiyle ilişkilendirmemek

8. DKAB.5.2.1 · Namaz ibadetini özetleyebilme · orta

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	I için "beş" yazar.	2
a)	II için namaza hazırlıktan birini yazar (abdest almak; beden, elbise ve namaz kılınacak yerin temiz olması; kıbleye yönelmek; uygun şekilde örtünmek; vaktin girmesi; niyet).	2
a)	III için ergenlik çağına girmiş, akıllı Müslümanlara farz olduğunu yazar.	2
b)	Namazın Allah'ı hatırlatarak kişiyi kötü davranıştan uzak tutmasını somut bir öğrenci örneğiyle açıklar.	4

a) Örnek cevap: I: beş. II: Namazdan önce abdest alınır, kıbleye yönelinir. III: Ergenlik çağına girmiş, akıllı her Müslümana farzdır.

b) Örnek cevap: Namaz kılan bir öğrenci gün içinde birkaç kez Allah'ın huzuruna çıktığını hatırlar. Bu yüzden arkadaşıyla tartışırken kırıncı sözler söylemekten ya da sınavda kopya çekmekten kaçınır.

Sık hatalar: Hazırlık şartı yerine namazın içindeki bir hareketi (rükû gibi) yazmak; Ayetteki ifadeyi örneklemeden tekrar etmek